

ILIJA MITIĆ
Dubrovnik

Konzuli Firence i Napulja u Dubrovniku za uzijeme Republike

Krajem XIII i početkom XIV stoljeća nailazimo na prve trgovačke kontakte između Dubrovnika i Firence. Prvi Firentinci koji su dolazili u Dubrovnik bili su agenti raznih trgovačkih društava. Neki od njih se i okučise u Dubrovniku kao zlatari, tkalci, mirodijari i tome slično. Tokom XV stoljeća Firenca je veoma cijenila svoje trgovačke veze s Dubrovnikom najviše radi uvoza srebra iz balkanskih zemalja, te je 1495. godine imenovala svog prvog konzula u Dubrovniku. U drugoj polovini XVI stoljeća dubrovačka je vlada često naručivala sukno, svilu i brokat u Firenci kod braće Frana i Nikole Capponi, od kojih se jedan — Frano pojavio 1597. godine kao dubrovački konzul u Firenci. Zbog živih trgovačkih veza između Dubrovnika i Firence toskanski je vojvoda imenovao (1570. godine) Bartolomea Pescioni, trgovca iz Firence za svog konzula u Dubrovniku. Ovaj B. Pescioni je osnovao trgovačku kuću u Dubrovniku te je bio priznat od Senataa kao konzul Firence u Dubrovniku. Tokom XVII stoljeća ne nalazimo više firentinske konzule u Dubrovniku, dok je u XVIII stoljeću austrijski konzul u Dubrovniku zastupao i interese Velikog vojvodstva Toscane.

Iako prvi kontakti između Dubrovnika i Napulja, prema dubrovačkim arhivskim dokumentima, potiču iz sredine XIII

stoljeća, tek početkom XV stoljeća pojavljuje se u Dubrovniku prvi napuljski konzul u osobi Gabrijela Dava. Njega je naslijedio na tom položaju 1472. godine Dario de Florio, građanin Manfredonije. Ovaj je Florio boravio dugo godina u Dubrovniku, pa možemo pretpostaviti da je upravo od njega potekla dubrovačka porodica Flori. Područje napuljske države dolazi početkom XVI stoljeća pod vlast Španije, koja preko svog potkralja vlada Napuljem sve do 1734. godine. Španski trgovac Perotto Toriglia bio je prvi španski konzul u Dubrovniku koji je zastupao interese Španije i Napulja. Kasnije je, tokom XVII stoljeća, nekoliko članova dubrovačke obitelji Ohmučević vršilo poslove španskog konzula u Dubrovniku i time ujedno zastupalo interese Napulja. Početkom XVIII stoljeća imenovao je španski dvor dubrovačkog trgovca B. Vlaiki za svog konzula u Dubrovniku. Vlaiki je kao dugogodišnji španski konzul u Dubrovniku bio istovremeno i napuljski konzul, a kad je Napulj (1734. godine) ušao u sastav kraljevstva Dviju Sicilija B. Vlaiki je nastavio rad kao konzul ove kraljevine. Međutim konzul Vlaiki nije dugo ostao na toj dužnosti poslije 1734. godine jer se pojavio mlad i okretan kandidat za to mjesto Dubrovčanin Petar V. Stella.

Godine 1736. P. Stella je već bio konzul kraljevstva Dviju Sicilija u Dubrovniku, na kojem je polažaju ostao sve do kraja stoljeća. Umro je 13. III 1800. godine u 92. godini života. Petar Stella je od 1740. godine bio ne samo konzul već i agent u Dubrovniku, što znači da je pored konzularne vršio i diplomatsku službu za kraljevstvo Dviju Sicilija. Značaj ovog konzulata je uvelike povećan kad je napuljska vlada krajem 1743. godine odlučila da preko Dubrovnika održava redovnu poštansku vezu sa svojim predstavnikom u Carigradu. Ranije se napuljska pošta iz Carigrada kretala linijom preko Drača i Brindisi. Neposredni uzrok za promjenu je bila kuga, koja je krajem 1743. godine vladala u Draču i Albaniji, dok je Dubrovnik ostao pošteđen jer su u njemu postojale izvrsne sanitarne mjere i iskusni ljudi za raskuživanje robe i pošte. Od početka 1744. godine služili su se i Dubrovčani u dopisivanju sa svojim predstavnicima u Napulju, Italiji i ostalim lukama zapadnog Mediterana, ovom linijom koja je prolazila kroz Dubrovnik. U napuljskim bankama bilo je mnogo položenog dubrovačkog državnog novca, kao i novca privatnika i bra-tovština, pa je ne samo zbog podizanja kamata, već i u svrhu raspolaganja s tim novcem bilo više manje uvijek Dubrovčana u Napulju. Oni su se služili ovom napuljskom poštanskom linijom.

Jedan od najvažnijih zadataka napuljskog konzulata u Dubrovniku sastojao se u održavanju redovne poštanske linije iz Carigrada preko Dubrovnika za Barletu i Napulj. Pošta je dolazila zimi u Dubrovnik iz Carigrada redovno svakih 20 do 25 dana, a ljeti svakih 15 dana, dok je prelaz preko Jadrana iz Dubrovnika do Barlete ovisio o vremenskim prilikama na moru, a trajao je obično 2 do 5 dana. Iz Barlete do Napulja išlo se kočijom oko 2 dana. Obzirom na veliku količinu pošte koja se kretala na liniji Napulj — Carigrad preko Dubrovnika konzul Stella je bio prisiljen da imenuje Dubrovčanina Sebastijana Marina za svog vice konzula koji se uglavnom bavio otpremom i primanjem pošte. Kad se S. Marini odrekao (1784. g.) dužnosti napuljskog vice konzula u Dubrovniku konzul Stella je povjerio, uz suglasnost svoje vlade, posao oko otpreme i primanja pošte Dubrovčaninu Josipu Kaliću koji nije nosio naziv vice konzula jer je po ondašnjim propisima dubrovačke vlade bilo zabranjeno Dubrovčanima da se primaju dužnosti konzula ili vice konzula neke strane zemlje. Dubrovačka je vlada energično odbila zahtjev konzula Stelle (1798. g.), koji je zbog starosti tražio pomoćnika, vice konzula iz redova Dubrovčana. Stella je bio predložio za vice konzula dubrovačkog trgovca Rafa Androvića, ali mu je Senat odgovorio da više ne može pravititi ni za koga iznimke.

P. Stellu je naslijedio u konzulatu, krajem 1801. godine, Dubrovčanin D. Petar Frančeski koji je bio ranije kancelar napuljskog poslanika u Carigradu. P. Frančeski nije bio od dubrovačke vlade priznat kao napuljski konzul, pošto kao Dubrovčanin po ondašnjim propisima, nije mogao obavljati tu dužnost. Njemu je bilo samo dozvoljeno da se brine o otpremi i raskuživanju pošte, kao i da šalje vijesti i poštu u Napulj bez da dolazi u službeni kontakt sa Malim vijećem Dubrovačke Republike kao predstavnik Napulja. Iza smrti P. Frančeska (1803. g.) otpremao je napuljsku poštu preko Dubrovnika Napolitanac T. Bilas. Tokom 1804. godine nastavljeno je dosta neuredno slanje napuljske pošte i takovo je stanje potrajalo sve do pada Republike.

Dubrovnik je kao neutralna zemlja na balkanskom poluotoku bio stjecište raznih trgovaca koji su u Dubrovniku stvarali tokom vremena svoje trgovačke kolonije — naselja. Ujedno je Dubrovnik po svom položaju bio veoma važan izvor svakovrsnih informacija koje su zanimale vladu u Firenci i Napulju, pa je to uz trgovački momenat jedan od važnih razloga što su već u XV stoljeću Firenca i Napulj imali svoje konzule u Dubrovniku. U svojim počecima konzuli Firence i Napulja u Dubrovniku su bili starješine kolonije — trgovačkog naselja svojih sugrađana, pa su vršili nad članovima kolonije i sudsku vlast. Isto tako nalazimo da su i dubrovački konzuli u talijanskim gradovima kao i u trgovačkim centrima na balkanskom poluotoku imali sudsku vlast nad članovima dubrovačke trgovačke kolonije. U kasnijem razdoblju, tokom XVII, XVIII i XIX stoljeća konzuli su izgubili sudačku funkciju te postaju sve važniji zaštitnici interesa svoje zemlje, njezine trgovine i plovidbe. Po ugledu na druge evropske zemlje dubrovačka je vlada oslobođila (1786. g.) strane diplomatske konzularne predstavnike u Dubrovniku od plaćanja carine na svu robu i hranu koju oni unose u Dubrovnik za svoje vlastite potrebe. Ujedno je bilo određeno da svaki strani predstavnik prilikom dolaska u Dubrovnik dobije, putem Malog vijeća, po jedan primjerak tarife dubrovačke carinarnice, kao i tarife za sidrenje stranih brodova u dubrovačkoj luci.

Dubrovnik je uspio tokom vjekova izgraditi sebi čvrst međunarodni položaj zahvaljujući ne samo održavanju svojih konzularnih predstavnika po raznim mediteranskim lukama, već i primanjem, na osnovu reciprociteta, konzula drugih zemalja u svoju sredinu. Pošto su Firenca i Napulj bili značajni trgovački gradovi na Mediteranu to je postojanje njihovih konzula u Dubrovniku nesumljivo povećao značaj i ugled Dubrovnika kao trgovačkog centra.

IZVORI I LITERATURA

- 1) Consolati fourestieri in Ragusa, ser. XXXVIII, knj. 4. (Historijski arhiv u Dubrovniku, kao i ostali izvori za ovu radnju).
- 2) Acta S. Maria Magiore XVI st., br. 179 i 185 i isto XVIII st., sv. 178., br. 3329.
- 3) Cons. rogatorum, sv. 120 — 210. (XVII i XVIII st.).
- 4) K. Jireček, Važnost Dubrovnika u trgovačkoj povjesti srednjeg vijeka, Dubrovnik 1915. g.
- 5) G. Köbler, Dubrovačka Republika i zapadno evropske države. Rad J. A., Zagreb 1916. g.
- 6) Z. Šundrica, Iz firentinsko dubrovačkih odnosa, »Naše more«, god. VI, br. 3., Dubrovnik 1959. g.
- 7) J. Luetić, O pomorstvu Dubrovačke Republike u XVIII stoljeću, knj. 2., Pomorski muzej JAZU, Dubrovnik 1959. g.
- 8) Emilio Re, Il consolato del Regno delle due Sicilie in Ragusa, Rešetarov zbornik iz dubrovačke prošlosti, Dubrovnik 1931. g.
- 9) J. Radović, Dubrovačka akta i povelja, knj. V. Beograd 1951. g.
- 10) I. Mitić, Uloga Livorna u konzularnoj službi Dubrovačke Republike, Pomorski zbornik, Zadar 1965. g.
- 11) Ž. Muljačić, Pomorske i kopneno-pomorske poštanske veze starog Dubrovnika, »Naše more«, br. 1., god. X, Dubrovnik 1963. g.

Poduzeće za promet putnika i turista

DUBROVNIK - Pile 1

Poslovnice: Dubrovnik, Cavtat, Lopud, Vela Luka, Banja Luka, Budva, Korčula, Herceg-Novi.

Predstavništva: SPLIT I ULCINJ

*Vrši sve turističke usluge domaćim i stranim gostima
Organizira izlete kopnom i morem vlastitim voznim
parkom - Vodičku službu za razgledanje grada i okolice*

ŽELI

**SRETNU I USPJEŠNU
NOVU 1966. GODINU**